

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Kamila Ożarowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Roberta Tarsalewskiego,
w sprawie **Ł.S.**,

skazanego za czyny z art. 286 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 8 grudnia 2023 r.,

kasacji obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt IV Ka 116/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim

z dnia 12 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 1424/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

(TM)

UZASADNIENIE

Ł. S. został oskarżony o to, że:

1. w dniu 3 kwietnia 2020 r. w sieci Internet, wspólnie i w porozumieniu z K. I. , w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził [XXX] spółka jawna do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 11.025,90 złotych w ten sposób, że podszywał się pod firmę [YYY] sp. z o.o., wystawił fikcyjną fakturę proforma nr [...] za zakup alkoholowego żelu do higienicznej dezynfekcji skóry rąk oraz rękawiczek winylowych przesłaną następnie mailowo do pokrzywdzonej firmy, która to przełała pieniądze w ww. kwocie na rachunek bankowy numer [123] w banku [X] Bank S.A., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

II. w dniu 3 kwietnia 2020 r. w sieci Internet, wspólnie i w porozumieniu K. I. , w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził firmę [ZZZ] Sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 8.091,90 złotych w ten sposób, że podszywał się pod firmę [YYY] sp. z o.o., wystawił fikcyjną fakturę proforma nr [...]1 za zakup rękawiczek winylowych pudrowanych przesłaną następnie mailowo do pokrzywdzonej firmy, która to przełała pieniądze w ww. kwocie na rachunek bankowy numer [456] w banku [X] Bank S.A, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.;

III. w dniu 6 kwietnia 2020 r. w sieci Internet, wspólnie i w porozumieniu z K. I. , w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził firmę [ŻŻŻ]Sp. z o.o. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 20.375 złotych w ten sposób, że podszywał się pod firmę [YYY] sp. z o.o., wystawił fikcyjną fakturę proforma nr [...]2 za zakup rękawiczek winylowych przesłaną następnie mailowo do pokrzywdzonej firmy, która to przełała pieniądze w ww. kwocie na rachunek bankowy numer [123] w banku [X] Bank S.A., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 12 stycznia 2022 r., sygn. akt II K 1424/20, Ł. S. został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów, przy ustaleniu, że zostały one popełnione w warunkach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k. i za ten ciąg przestępstw Sąd Rejonowy wymierzył mu jedną karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I.a). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej współoskarżonego K.I. (pkt I.b), obowiązku naprawienia szkody (pkt II), dowodów rzeczowych (pkt III) i kosztów procesu (pkt IV i V).

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu:

„naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

a. art. 7 k.p.k. i art. 4 k.p.k. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów w świetle okoliczności wynikających z całokształtu materiału dowodowego uzyskanego w postępowaniu i wyprowadzenie wniosków z niego niewynikających, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w szczególności oparcie zapadłego w sprawie rozstrzygnięcia o dowody, które jednoznacznie nie przemawiają o sprawstwie oskarżonego w zakresie zarzucanych mu zarzutów, niewykazanie ponad wszelką wątpliwość wypełnienia przez oskarżonego znamion czynu zabronionego z art. 286 § 1 k.k. na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie,

b. art. 7 k.p.k. poprzez uznanie za niewiarygodne wyjaśnień oskarżonego, w sytuacji, gdy wyjaśnienia te były spójne, korelowały ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, jednocześnie brak było podstaw do podważenia jego wiarygodności, a ponadto w sprawie brak było dowodów, które mogłyby zarysować inną, nieprzystającą do wyjaśnień oskarżonego wersję zdarzeń,

c. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie na niekorzyść oskarżonego wątpliwości, których nie dało się usunąć w toku postępowania dowodowego w niniejszej sprawie, a dotyczących braku materiału dowodowego przesądzającego w sposób jednoznaczny o sprawstwie oskarżonego, w szczególności nieuwzględnienie na korzyść oskarżonego faktu przebywania oskarżonego w warunkach zamkniętego zakładu karnego i przez to wykluczeniu możliwości czynnego udziału oskarżonego w realizacji znamion oszustwa z art. 286 § 1 k.k.,

d. art. 167 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego z urzędu w celu wyjaśnienia stanu faktycznego w sprawie oraz okoliczności pozwalających ustalić, kto był faktycznym sprawcą czynu działającym z zamiarem kierunkowym wprowadzenia w błąd (oszustwa), tj.:

- kto rzeczywiście zajął się organizacją procederu,
- kto dysponował i rozporządzał środkami uzyskanymi poprzez ww. przestępstwo,
- kto osiągnął lub miał osiągnąć korzyść majątkową,

- kto rzeczywiście przedstawiał oferty sprzedaży,
 - kto kontaktował się z pokrzywdzonym i zapewniał o zamawianych produktach,
 - kto wystawiał fikcyjne faktury proforma, które następnie przesyłał mailowo na adres pokrzywdzonych firm,
- e. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść zapadłego orzeczenia a przejawiające się w uznaniu, że Ł. S. działał w zamiarze bezpośrednim kierunkowym doprowadzenia pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem, miał świadomość błędu co do towaru, a jednocześnie więc, że działał z zamiarem bezpośrednim kierunkowym wprowadzenia kogoś w błąd, działał w celu uzyskania korzyści majątkowej, w sytuacji, gdy oskarżony przebywając w dacie czynu w Zakładzie Karnym nie mógł brać czynnego udziału w realizacji oszustwa, co z kolei prowadzi do wniosku, iż nie doszło do wypełnienia znamion przestępstwa stypizowanego w art. 286 § 1 k.k. i nie było podstaw do jego zastosowania i skazania oskarżonego”.

W oparciu o tak przedstawione zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W pisemnej odpowiedzi na apelację oskarżyciel posiłkowy – „[ZZZ]” Spółka z o.o. z siedzibą w M. – wniósł o nieuwzględnienie apelacji i utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 marca 2022 r., sygn. akt IV Ka 116/22, zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego został utrzymany w mocy.

Kasację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył ten wyrok w całości i zarzucił „rażącą obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. poprzez nienależyte rozważenie zarzutów zawartych w apelacji obrońcy skazanego Ł. S. i w konsekwencji bezpodstawne zaakceptowanie wadliwej oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim i wadliwych wniosków, tym samym inkorporowanie uchybień popełnionych przez Sąd Rejonowy do orzeczenia Sądu Okręgowego, co doprowadziło do niezasadnego zaakceptowania wniosku, jakoby

Ł.S. dopuścił się przypisanego mu w wyroku Sądu Rejonowego przestępstwa wyczerpującego znamiona czynu z art. 286 § 1 k.k., a mianowicie: ogólne, powierzchowne i lakoniczne wskazanie przyczyn, dlaczego zarzut opisany w pkt. 1 apelacji, tj. zarzut w zakresie naruszenia zasady oceny dowodów, które to uchybienia prowadzą się do zbagatelizowania istotnych dowodów wskazujących na to, że w okresie objętym zarzutem skazany Ł. S. przebywał w zakładzie karnym, co wyklucza możliwość czynnego udziału oskarżonego w realizacji znamion oszustwa z art. 286 § 1 k.k.”

W oparciu o ten zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu II instancji i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Na rozprawie kasacyjnej w dniu 8 grudnia 2023 r. prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, co doprowadziło do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Należy przypomnieć, że zrealizowanie obowiązków wynikających z treści art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, lecz także rzetelnego ustosunkowania się do każdego z tych zarzutów oraz wykazania konkretnymi, znajdującymi oparcie w ujawnionych w sprawie okolicznościach, argumentami, dlaczego uznano poszczególne zarzuty zawarte we wniesionym środku odwoławczym za zasadne, bądź też za bezzasadne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2021 r., V KK 100/20). Sąd Okręgowy nie zrealizował tak rozumianego standardu kontroli odwoławczej.

Uzasadnienie wyroku Sądu odwoławczego zostało sporządzone w sposób, który nie może zyskać akceptacji Sądu Najwyższego. Pomimo tego, że jest ono stosunkowo obszerne, to istotną jego część stanowią ogólne wywody na temat

wykładni przepisów normujących podstawy odwoławcze z art. 438 k.p.k. oraz przepisów podniesionych w zarzutach apelacyjnych, tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k. Rzeczywiście, merytoryczne odniesienie się do apelacji obrońcy stanowi tylko niewielką część tego uzasadnienia i zostało zawarte jedynie w dwóch ostatnich akapitach w rubryce odnoszącej się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych (k. 397-398) oraz w końcowych fragmentach rubryki dotyczącej zarzutów obrazy prawa procesowego (k. 400-401).

Zarzut apelacji, na który powołuje się obrońca w zarzucie kasacji, dotyczył błędnej – zdaniem skarżącego – oceny dowodów, głównie w zakresie możliwości wypełnienia przez oskarżonego znamion przypisanych mu wyrokiem Sądu I instancji przestępstw, przede wszystkim z uwagi na osadzenie oskarżonego w datach czynów w zakładzie karnym.

Sąd odwoławczy zaakceptował ustalenie Sądu I instancji, że oskarżony przebywał w zakładzie karnym w czasie, kiedy doszło do popełnienia zarzucanych mu czynów zabronionych. Podkreślił jednak, że pobyt oskarżonego w jednostce penitencjarnej nie stanowił przeszkody w popełnieniu tych czynów i wręcz wskazuje na współdziałanie z drugim ze sprawców. Sąd odwoławczy stwierdził, że oskarżeni działali w ramach przestępczego porozumienia, akcentując w tym względzie brak obdarzenia wiarą wyjaśnień Ł. S., a także powołując się na dowody z dokumentów w postaci wiadomości tekstowych wymienianych z pokrzywdzonymi, historii rachunków bankowych. Co istotne, Sąd ten podkreślił, że Ł. S. otworzył rachunek bankowy w dniu 20 marca 2020 r., a więc na dzień przed osadzeniem go w zakładzie karnym. Sąd wywodzi z tego faktu, że rachunek ten został założony w przestępczym celu i na użytek przestępstw przypisanych w tej sprawie. Sąd odwoławczy zaakcentował, że do działania wspólnie i w porozumieniu nie jest potrzebne wspólne fizyczne wykonywanie określonych czynności, ale wystarczające jest ich objęcie wspólnym zamiarem i porozumieniem.

Analiza stanowiska Sądu odwoławczego prowadzi do wniosku, że Sąd ten rażąco naruszył art. 433 § 2 k.p.k., a naruszenie to mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku. Trzeba przypomnieć, że oskarżonemu przypisano trzy czyny objęte ciągiem przestępstw, popełnione w konkretnych datach dziennych – dwa z nich w dniu 3 kwietnia 2020 r. i jeden w dniu 6 kwietnia 2020 r. W tych dniach, według ustaleń obu

Sądów orzekających w tej sprawie, Ł. S. był pozbawiony wolności i przebywał w zakładzie karnym. Daty, co do których ustalono, że w nich Ł. S. podejmował działania wskazujące na zaistnienie porozumienia przestępczego (otwarcie rachunku bankowego, udostępnienie tego rachunku) nie są objęte czasokresem czynów przypisanych oskarżonemu. Na te okoliczności zwracał uwagę obrońca w apelacji, co jednak nie spotkało się z należyłą reakcją Sądu Okręgowego.

Rażące naruszenie standardu kontroli odwoławczej polegało w tej sprawie na tym, że Sąd Okręgowy nie wskazał z jakich dowodów wynika zawarcie przez oskarżonego porozumienia przestępczego i działanie wspólnie z K. I. właśnie w datach przypisanych mu czynów, tj. w dniu 3 kwietnia 2020 r. i w dniu 6 kwietnia 2020 r. Samo zaakceptowanie ustalenia, że oskarżeni działali wspólnie i w porozumieniu nie jest w tym względzie wystarczające, skoro według ustaleń Sądu I instancji, zaaprobowanych przez Sąd odwoławczy, od dnia 21 marca 2020 r. do dnia 5 maja 2020 r. Ł. S. był pozbawiony wolności i przebywał w zakładzie karnym. Tymczasem Sąd odwoławczy poprzestał na stwierdzeniu, że zachowania skazanych, które zostały ustalone w tej sprawie, prowadzą do wniosku, iż działali oni w ramach współsprawstwa.

Trzeba podkreślić, że w uzasadnieniu apelacji obrońca podniósł argument dotyczący dysproporcji zachowań obu oskarżonych i możliwości innego, niż miało to miejsce w wyroku skazującym, zakwalifikowania zachowania Ł. S. , wskazując na wyłącznie nieumyślne udostępnienie danych dostępowych do rachunku bankowego (przedostatni akapit na k. 331). Do tego argumentu również Sąd odwoławczy się nie ustosunkował, poprzestając wyłącznie – jak wskazano powyżej – na zajęciu stanowiska, że było to współsprawstwo oszustwa.

Przeprowadzając ponownie postępowanie odwoławcze Sąd Okręgowy rzetelnie rozpozna zarzuty apelacji obrońcy Ł. S. , respektując wymogi art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., i wnikliwie zweryfikuje stanowisko Sądu I instancji, że w tej sprawie należało przypisać Ł. S. współsprawstwo zarzuconych mu oszustw.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

[J.J.]

[ał]

